Львівський національний університет імені Івана Франка
Кафедра теорії та історії політичної науки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан філософського факультету _____ Рижак Л. В.

«26» 08 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Міжнародні відносини»

(назва навчальної дисципліни)

галузь знань	05 «Соціальні та поведінкові науки»
спеціальність	052 «Політологія»
факультет	Філософський
рівня вищої освіти	Перший (бакалаврський)

Львів – 2022

Робоча програма навчальної дисципліни «Міжнародні відносини» для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 052 «Політологія». – Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2022. – 34 с.

Розробник: Угрин Леся Ярославівна, кандидат політичних наук, доцент кафедри теорії та історії політичної науки ЛНУ ім. І. Франка

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри теорії та історії політичної науки філософського факультету (Протокол №12 від 28. 06. 2022 року)

Завідувач кафедри теорії та історії політичної науки

_____ (доц. Шипунов Г.В.)

«28» червня 2022 року

Схвалено Вченою радою філософського факультету.
Протокол №271/7 від 26. 08. 2022 року

Голова Вченої ради _____ (доц. Рижак Л. В.)

«26» серпня 2022 року

©Львівський національний університет
імені Івана Франка, 2022
©Угрин Л.Я., 2022

1. Опис навчальної дисципліни

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень</td><td>Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>Денна форма навчання</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Кількість кредитів – 4</td><td>Галузь знань
05 «Соціальні та поведінкові науки»</td><td rowspan="3">Нормативна</td></tr>
<tr><td>Спеціальність
052 «Політологія»</td></tr>
<tr><td rowspan="4">Модулів – 3
Змістових модулів – 3
Індивідуальне науково-дослідне завдання – немає
Загальна кількість годин – 120</td><td rowspan="4"></td><td>Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td>3-й</td></tr>
<tr><td>Семестр</td></tr>
<tr><td>6-й</td></tr>
<tr><td rowspan="10">Тижневих годин для денної форми навчання:
аудиторних – 5
самостійної роботи студента – 2.5</td><td rowspan="10">Освітньо-кваліфікаційний рівень:
перший (бакалаврський)</td><td>Лекції</td></tr>
<tr><td>32 год.</td></tr>
<tr><td>Практичні, семінарські</td></tr>
<tr><td>48 год.</td></tr>
<tr><td>Лабораторні</td></tr>
<tr><td>0 год.</td></tr>
<tr><td>Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>40 год.</td></tr>
<tr><td>Індивідуальні завдання: 0 год.</td></tr>
<tr><td>Вид контролю: екзамен</td></tr>
</table>

Примітка

Співвідношення кількості годин аудиторних занять (лекційних, практичних і семінарських) до кількості годин самостійної й індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 2/1.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Міжнародні відносини» – нормативна дисципліна, яка вивчається студентами-бакалаврами третього року навчання спеціальності 052 «Політологія». Навчальний курс розрахований на 120 години і вивчається у шостому семестрі. У структурі годин курсу виокремлено такі складові: лекційні заняття – 32 год.; семінарські заняття – 48 год., самостійні завдання – 40 год.

Навчальна дисципліна «Міжнародні відносини» передбачає ознайомлення студентів з політичними аспектами міжнародних відносин, визначення їхньої сутності та природи, історично сформованих закономірностей і сучасних тенденцій розвитку в контексті глобалізаційних процесів. Курс поділяється на три частини і відповідно три модулі. В межах першої частини студенти будуть ознайомлені з категорійно-понятійним апаратом і дискурсом науки про міжнародні відносини, основними акторами та учасниками міжнародних взаємодій, феноменом сили та могутності на міжнародній арені. Друга частина присвячена вивченню теоретико-методологічних принципів аналізу та інтерпретації міжнародних відносин в контексті основних парадигм і теорій міжнародних відносин – політичного реалізму, політичного ідеалізму та неомарксизму, сучасних постпозитивістських концептуалізацій світової політики (теорій соціального конструктивізму, постмодернізму, фемінізму, постколоніалізму). Студенти розглянуть філософсько-теоретичні передумови становлення сучасних парадигм, їхні основні риси та теоретичні засади, зміст «великих дебатів» між представниками наукових напрямів, які й зумовили розвиток та еволюцію основних парадигм і теорій міжнародних відносин. Ця частина вивчення курсу має сформувати у студентів теоретичну та аналітичну рамку для кращого сприйняття матеріалу третього модуля, в межах якого будуть вивчатися проблеми функціонування міжнародних систем, міжнародного та світового порядку, зовнішньополітичної діяльності держав, її впливу на світові й міжнародні процеси. Третя частина (модуль) орієнтована на вивчення особливостей міжнародних систем, принципів їхнього функціонування і становлення міжнародних порядків, взаємодії держав як основних акторів міжнародних відносин і системотворчих елементів міжнародних систем з транснаціональними акторами, їхнього впливу на міжнародну та світову політику.

Метою вивчення нормативної дисципліни «*Міжнародні відносини*» є сформувати у студентів фахові знання про сутність і природу міжнародних відносин, міжнародної політики, принципи становлення, функціонування і трансформації міжнародних систем і світових порядків, розвинути навички самостійного аналізу та інтерпретації сучасних міжнародних процесів і подій.

Завдання курсу:

- з’ясувати сутність та природу міжнародних відносин як різновиду суспільних відносин;
- означити проблематику суб’єктності в міжнародних відносинах, типологію та ієрархію їхніх учасників;
- окреслити природу та джерела сили і могутності в міжнародних відносинах, їхні функції;
- охарактеризувати становлення та еволюції основних парадигм в теорії міжнародних відносин як методологічного інструментарію вивчення та інтерпретації міжнародних подій та процесів;
- охарактеризувати особливості та дослідницький потенціал постпозитивістських підходів в науці паро міжнародні відносини;
- з’ясувати природу та особливості міжнародних систем, їхні структурні та функціональні аспекти;
- означити типологію міжнародних систем;

- охарактеризувати процеси виникнення, функціонування та розпаду історичних типів міжнародних систем – довестфальські, Вестфальську, Віденську, Версальсько-Вашингтонську Ялтинсько-Потсдамську;
- розкрити сутність поняття міжнародного порядку, його детермінованості функціонуванням міжнародної системи;
- з'ясувати специфіку трансформації міжнародної системи та міжнародного порядку на сучасному етапі, виробити наукові уявлення про її напрям і майбутні моделі міжнародної системи та міжнародного порядку;
- з'ясувати теорії зовнішньої політики, чинники, принципи вироблення та інструменти її реалізації;
- окреслити принципи та етапи прийняття зовнішньополітичних рішень;
- з'ясувати поняття та види міжнародних і світових політичних процесів, їхні кооперативні та конфліктні складові, особливості прийняття рішень в контексті функціонування міжнародних процесів та міжнародного порядку.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «*Міжнародні відносини*» студент буде:

знати:

1. зміст основних понять, категорій та термінів науки про міжнародні відносини;
2. теоретико-методологічні засади та основні методи аналізу міжнародних відносин та процесів;
3. принципи та еволюцію основних парадигм в теорії міжнародних відносин – політичного, реалізму, лібералізму (ідеалізму), неомарксизму, зміст постпозитивістських теорій міжнародних відносин (соціального конструктивізму, критичної теорії, постмодернізму, фемінізму, постколоніалізму);
4. зміст міжпарадигмальних дебатів та їхній вплив на розвиток теорії міжнародних відносин;
5. чинники та принципи становлення, функціонування і трансформації міжнародних систем, історичні типи міжнародного порядку, які вони формують;
6. тенденції трансформації суб'єктності національних держав та транснаціональних акторів в межах сучасного світового порядку;
7. сутність та природу міжнародних та світових процесів, зовнішньої політики, принципів прийняття рішень в контексті сучасних міжнародних відносин.

вміти:

1. використовувати категоріально-понятійний апарат теорії міжнародних відносин для фахової самостійної оцінки та інтерпретації поточної міжнародної політики;
2. використовувати аналітичні методи аналізу міжнародних відносин;
3. застосовувати принципи теорій міжнародних відносин для аналізу конкретних подій та міжнародних процесів;
4. інтерпретувати сучасні міжнародно-політичні процеси, події та тенденції в контексті методології та методів різних теоретичних підходів і парадигм в теорії міжнародних відносин;
5. прогнозувати тенденції трансформації сучасної міжнародної системи та світового порядку;
6. аналізувати вплив міжнародного середовища на розвиток українського суспільства та становлення суб'єктності Української держави.

Крім того, в результаті успішного проходження навчальної дисципліни «Міжнародні відносини» студент набуде такі:

Спеціальні (фахові) компетентності:

- здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.;

- здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності;
- здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.

Програмні результати навчання після вивчення навчальної дисципліни «Міжнародні відносини» :

- вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах;
- застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності;
- вміти аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Тема 1. Міжнародні відносини як суспільне явище і об'єкт наукового дослідження

Поняття "міжнародні відносини". Співвідношення понять "міжнародні відносини", "міжнародна політика", "світова політика", "зовнішня політика". Специфіка міжнародних відносин, їхня генеза. Чинники формування міжнародних відносин. Ознаки міжнародних відносин і міжнародного середовища; анархія та асиметрія як основна ознака міжнародного середовища. Форми міжнародних відносин. Міжнародна політика – фактор формування міжнародних відносин. Сутність та особливості міжнародної політики. Передумови зародження наук про міжнародні відносини як самостійної дисципліни на початку XX ст. Співвідношення предметних сфер політичної науки та наук про міжнародні відносини. Основні поняття та категорії наук про міжнародні відносини. Особливості формування методології, методів та технік дослідження міжнародних відносин. Рівні аналізу міжнародних відносин (К. Волтц, Дж. Розенау). Проблема вибору рівнів аналізу.

Основні поняття: міжнародні відносини, міжнародна політика, світова політика, міжнародна анархія, рівні аналізу.

Тема 2. Суб'єктність в міжнародних відносинах

Поняття і ознаки суб'єктності в міжнародних відносинах. Політична суб'єктність і поведінка. Поняття „учасник міжнародник відносин" як відображення суб'єктно-об'єктних відносин в міжнародно-політичній сфері. Поняття "суб'єкт міжнародних відносин", "суб'єкт міжнародного права", "актор", „агент", "сторона", „партнер", гравець як відображення впливу та діяльності учасників міжнародних відносин. Чинники та ресурси впливу. Типологія суб'єктів міжнародних відносин. Первинні та вторинні суб'єкти міжнародних відносин. Держава як головний первинний суб'єкт міжнародних відносин. Недержавні суб'єкти міжнародних відносин. Співвідношення і взаємодія основних суб'єктів міжнародних відносин. Інтерес як атрибут суб'єкта міжнародних відносин. Типологія інтересів в міжнародних відносинах, їхня ієрархія. Взаємозв'язок між потребами, інтересами та цілями в міжнародних відносинах

Основні поняття: учасник міжнародник відносин. суб'єкт міжнародних відносин, актор, агент, сторона, партнер, гравець, інтерес, ресурси впливу, первинні та вторинні суб'єкти міжнародних відносин.

Тема 3. Сила як сутнісна характеристика міжнародних відносин

Поняття та природа сили в міжнародному середовищі. Сила як невід'ємний атрибут суб'єкта міжнародних відносин. Атрибутивний, біхевіористський та системний підходи до розуміння сили в міжнародних відносинах. Сила, могутність, вплив, потенціал у міжнародній політиці. Р. Арон про співвідношення сили та могутності. Потенційна та реальна сила. Багатовимірність сили та її елементи. Г. Моргентау про силу. Формули сили. «Жорстка», «м'яка» та «розумна» сили в міжнародних відносинах; їхня діалектика. Сила дискурсів та образів у сучасній міжнародній політиці. Інформація як вагомий елемент сили («гостра сила»). Функції сили та могутності в міжнародних відносинах.

Сила як засіб регулювання відносин в міжнародній системі через формування та підтримання балансу сил (рівноваги).

Основні поняття: сила, вплив, могутність, потенціал, «жорстка» сила, «м'яка» сил, «розумна» сила, баланс сил.

Тема 4. Закономірності та тенденції у міжнародних відносинах

Проблема закономірностей міжнародних відносин. Відносний, непевний і вірогідний характер закономірностей міжнародних відносин. Детермінованість закономірностей історичною епохою та принципами теоретичних парадигм. Універсальні закономірності міжнародних відносин: інтеграція та фрагментація світу; посилення взаємозалежності світу; збільшення кількості та різноманітності акторів; зростання ролі економіки та технологій у міжнародному розвитку; визначальна роль структури системи міжнародних відносин; трансформація сили в міжнародних відносинах. Сучасні тенденції політичного розвитку світу: турбулентність, гібридизація та хаотизація. Принципи міжнародних відносин: нерівномірність розвитку; міжнародна анархія, посилення системного характеру міжнародних взаємодій, викликів та загроз.

Основні поняття: закономірність, тенденція, турбулентність, гібридизація та хаотизація, виклики, загрози.

Змістовий модуль 2

Тема 5. Формування сучасних теоретичних підходів та парадигм дослідження міжнародних відносин

Ідейно-теоретичні витоки основних парадигм міжнародних відносин в політичній думці Античності, Середньовіччя і Нового часу. Античність і зародження основних традицій в інтерпретації міжнародних відносин. Розвиток ідей війни і миру в політичній думці Середньовіччя та епохи Відродження. Ідея «вічного миру» в політичній думці ХУ-ХУШ ст. Теорія державного суверенітету (Ж. Боден), ідеї міжнародної анархії (Т. Гоббс), балансу сил (лорд Болінгброк, Е. де Ваттель, Д. Юм) як теоретичні джерела політичного реалізму. Теорія війни в політичних вченнях Нового часу. Формування і розвиток сучасних теорій міжнародних відносин. Концептуалізація міжнародних відносин в межах двох конкуруючих парадигм: політичного реалізму та політичного ідеалізму. Основні принципи ідеалізму. Програма створення Ліги націй Вудро Вільсона, пакт Бріана-Келога як вияв ідеалізму в політичній практиці в період між світовими війнами. Критика ідеалізму. Основні принципи політичного реалізму. Шість принципів політичного реалізму Г. Моргентау. Критика реалізму. Дебати між представниками політичного реалізму, їхній ціннісний характер.

Основні поняття: політичний реалізм, політичний ідеалізм ,війна, мир, Ліга Націй, міжнародна анархія, дебати.

Тема 6. Розвиток основних парадигм в дослідженні міжнародних відносин в другій половині ХХ ст.

Виникнення неореалізму як наслідок переосмислення нових тенденцій в міжнародних відносинах та взаємозбагачення класичних теорій. Значення праць К. Волцта для утвердження неореалізму та їх вплив на розвиток теорії міжнародних відносин. Основні принципи та течії неореалізму. Структуралізм неореалізму. Державоцентричність (етатизм) політичного реалізму. Історичність в розвитку течій неореалізму. Теорія гегемоністської стабільності, неокласичний реалізм. Відмінності неореалізму від класичної теорії політичного реалізму. Критика неореалізму. Принципи та основні течії

неолібералізму (теорія комплексної взаємозалежності, теорія світового суспільства). Транснаціоналізм як основоположний принцип неолібералізму. Роль інститутів та норм в неолібералізмі. Критика неолібералізму.

Основні поняття: неореалізм, структурний реалізм, неокласичний реалізм, неолібералізм, транснаціоналізм, державоцентричність (етатизм).

Тема 7. Розвиток теорії міжнародних відносин у другій половині XX ст.

Формування та еволюція неомарксистської парадигми в інтерпретації міжнародних відносин. Теоретичні та ідеологічні витоки неомарксизму в міжнародних відносинах (марксизм, теорія імперіалізму, теорія гегемонії А. Грамши, французька школа „Анналів“, вчення Ф. Броделя про світ-економіку та світ-імперію, некласична економічна теорія, теорія економічних циклів). Основні принципи неомарксизму в міжнародних відносинах: економічний детермінізм, нееквівалентні центр-периферійні відносини та обмін, експлуатація “третього світу” (Півдня) “першим” (Північчю). Світ-система та її елементи – центр (ядро), периферія та напівperiферія. Дж. Аррігі про 500-річний розвиток світ-системи, її циклічність та сучасні перспективи. Капіталістична світова економіка та світ-система – суб’єкти глобального розвитку. Основні течії неомарксизму: світ-системний аналіз, теорія залежного розвитку. Альтернативні течії світ-системного аналізу (Дж. Абу-Луход).

Англійська школа в міжнародних відносинах та її особливості. Теоретичні витоки та неоднорідність англійської школи. Ідеї міжнародного порядку і міжнародного суспільства (Х. Булл). Міжнародне суспільство як суспільство держав, об’єднаних спільними інтересами та цінностями. Переосмислення явища анархії та сили в міжнародних відносинах.

Основні поняття: марксизм, неомарксизм, імперіалізм, світ-економіка, світ-імперія, світ-система, центр, периферія, напівпериферія, залежний розвиток, економічний детермінізм, міжнародне суспільство, англійська школа, міжнародна анархія.

Тема 8. Постпозитивістський напрям в теорії міжнародних відносин

Постпозитивізм і критика позитивістської методології в дослідженнях міжнародних відносин. Акцентування на суб’єктивних (ідеї, цінності, норми, ідентичності). Антиетатизм. Постмодернізм як теоретична альтернатива позитивістським підходам в інтерпретації міжнародних відносин та реакція на ускладнення та виклики сучасного світу. Вплив поглядів М. Фуко, Ж. Дерріди, Ж. Лакана, С. Жижека на формування постпозитивіського підходу в міжнародних відносинах. Основні течії: критична теорія, соціальний конструктивізм (А. Вендт, Б. Бузан); фемінізм, посткоколоніалізм. Постструктуралізм в теорії міжнародних відносин: дискурс і конструювання реальності.
Критична теорія в теорії міжнародних відносин (Ю. Габермас, Е. Лінклейтер). Заперечення універсалізму та гегемонізму великих держав. Космополітична перспектива та демократизація міжнародної сфери. Близькість критичної теорії та неомарксизму.

Фемінізм в інтерпретації міжнародних відносин (М. Залевські, Е. Тікнер) як відображення інтернаціоналізації жіночого руху, зростання транснаціональної феміністичної активності та винесенням проблем статевої та гендерної нерівності на глобальний порядок денний. Фемінізм як критика маскулінної інтерпретації міжнародних відносин та виключення жінок з політичної теорії.

Соціальний конструктивізм як етатистська дослідницька програма в постпозитивістському напрямі теорії міжнародних відносин (Н. Онуф, А. Вендт, Б. Бузан, М. Фіннемор, К. Сіккінк,). Інтерсуб’єктість та системність міжнародних відносин. Соціальні основи структури міжнародних відносин та її формування суб’єктивними чинниками – ідеями, нормами, ідентичностями. А. Вендт про три ідеальні типи структури

анархічних систем: гоббсіанську, локкіанську, кантіанську та їхній вплив на конструювання інтересів та ідентичностей акторів (держав). Концепт ідентичності в конструктивістській інтерпретації міжнародних відносин.

Постколоніалізм як епістемологія та незахідна теорія міжнародних відносин (Едвард Саїд, Гомі Бгабга, Гаятрі Співак). Заперечення європоцентризму, постколоніальний дискурс та ідентичність як чинники глобального розвитку та деколонізації світу.

Основні поняття: постпозитивізм, постмодернізм, критична теорія, соціальний конструктивізм, фемінізм, постколоніалізм, ідеї, цінності, норми, ідентичності.

Тема 9. Особливості формування та еволюції теорії міжнародних відносин

Парадигмальність і методологічний плюралізм теорій міжнародних відносин, запозичення методологічних принципів та методів дослідження з інших наук. Поняття парадигми в теорії міжнародних відносин та її значення для розвитку теорії міжнародних відносин. Нормативізм в класичних теоріях міжнародних відносин. Функції теорії міжнародних відносин.

Міжпарадигмальність сучасного розвитку теоретичних принципів аналізу міжнародних відносин. Дискусії («великі дебати») між представниками різних наукових шкіл та течій в теорії міжнародних відносин як чинник її розвитку. Перші дебати (40-і роки XX ст.) між ідеалістами та реалістами; другі (великі) дебати (60-70-і рр. XX ст.) – між традиціоналістами та модерністами (біхевіористами), започатковані Х. Буллом про методологію науки; треті дебати розпочались критикою класичних підходів неомарксистами, предмет суперечки – проблеми суб'єктності та змісту міжнародних відносин; четверті (міжпарадигмальні) дебати (80-90-і рр. XX ст.) – критика класичної теорії постмодерністами.

Основні поняття: парадигма, міжпарадигмальність, методологічний плюралізм, «великі дебати».

Змістовий модуль 3

Тема 10. Глобальна система міжнародних відносин

Системність міжнародних відносин, вплив системного підходу на розвиток теоретичних принципів їхнього аналізу. Поняття системи міжнародних відносин, її елементи, чинники становлення та специфіка. Середовище міжнародної системи. Особливості міжнародних систем як певного типу суспільних систем: анархічність середовища, гетерогенність, децентралізованість, значна міра автономії елементів. Проблема інтеграції міжнародних систем. Структура міжнародної системи та її регулятивні функції. Держави та відносини між ними – системозапочатковуючі елементи міжнародних систем. Залежність поведінки акторів від структури міжнародних відносин. Р. Арон, К. Волтц та ін. про структуру міжнародної системи, особливості та чинники її формування.

Динаміка функціонування міжнародних систем і чинники її стабільності (рівноваги). Структура міжнародної системи та принцип балансу сил – основа динамічної рівноваги міжнародних систем в анархічному середовищі та відображення співвідношення сил між головними акторами. Теорії балансу сил. Баланс сил в умовах посилення взаємозалежності. Чинники та механізми регулювання міжнародних процесів: норми, традиції, наднаціональні інститути, глобальне управління (врядування). Полюс сили як елемент структури міжнародної системи. Проблема гегемонії (лідерства) в контексті функціонування міжнародних систем.

Полярність та ієрархічність міжнародних систем. М. Каплан про кореляцію між полярністю та стабільністю міжнародних систем.

Рівні та типологія міжнародних систем.

Основні поняття: міжнародна система, структура, гетерогенність, децентралізованість, автономія елементів, баланс сил, полярність, гегемонія (лідерство).

Тема 11. Історичні типи міжнародних систем

Передумови виникнення міжнародних систем. Вплив економічного чинника. Виникнення домодерних міжнародних систем, їхній локальний характер. Дж. Абу-Логуд про європейську міжнародну систему 1250-1350 рр. Тридцятилітня війна та становлення Вестфальської міжнародної системи як основи модерного типу міжнародних систем (1648-1815). Принципи функціонування – суверенітет та колективна безпеки. Європоцентричність Вестфальської міжнародної системи. Формування балансу сил та боротьба за гегемонію в межах Вестфальської системи міжнародних відносин; її занепад. Віденська система міжнародних відносин (1815–1920). Наполеонівські війни та переділ Європи та колоній між країнами переможцями. Система договорів щодо кордонів у Європі та створення Священного Союзу. Європейський концерт націй – система багатополярного балансу сил. Відносна гомогенність Віденської системи. Колоніальна складова та вплив революцій та національно-визвольних рухів на функціонування Віденської системи. Поділ Європи на два блоки та розпад системи з початком Першої світової війни. Версальсько-Вашингтонська міжнародна система (1920–1939). Становлення багатополярної структури світу та лідерство США, Британії та Франції. Принцип колективної безпеки та створення Ліги Націй. Зростання реваншистських і гегемоністських настроїв у Німеччині та Італії. Формування осі Рим –Берлін – Токіо.

Криза Версальської системи (1938–1939 рр.) та початок Другої світової війни. Ялтинсько-Потсдамська міжнародна система (1945 – кінець 90-х рр. XX ст.). Становлення біполярної структури міжнародної системи під гегемонією США та СРСР. Створення ООН. Поділ світу між двома блоками на сфери впливу, конфронтація між ними та принцип стримування. «Холодна» війна та політики розрядки. Ядерна зброя як чинник міжнародної політики та безпеки.. Радянсько-афганська війна, криза політики розрядки напруженості, розпад СРСР та кінець Ялтинсько-Потсдамської системи міжнародних відносин. Постбіполярний розвиток міжнародних відносин – транзитивність, турбулентність, гібридність, хаос. Чинники трансформації постбіполярної системи міжнародних відносин. Україна та російсько-українська війна в контексті трансформації міжнародного порядку.

Основні поняття: домодерні міжнародні системи, Вестфальська міжнародна система, Віденська система міжнародних відносин, Європейський концерт націй, Версальсько-Вашингтонська міжнародна система, Ялтинсько-Потсдамська міжнародна система, «Холодна» війна, принцип стримування, постбіполярність.

Тема 12. Міжнародний порядок.

Співвідношення понять «міжнародна система» і «міжнародний порядок». Становлення міжнародної системи – перехід від хаосу до порядку. Сутність міжнародного порядку. Міжнародний порядок як міждержавний. Співвідношення міжнародного та світового порядку. Інтерпретація міжнародного порядку в контексті основних парадигм і теорій міжнародних відносин. Теорії міжнародного порядку: гегемонії, переходу (транзиту) влади, регіональних порядків. Три виміри міжнародного порядку – горизонтальний, вертикальний (відображають відносини між державами та їхню ієрархію), функціональний. Основна функція міжнародного порядку – створення і підтримання умов існування, безпеки та розвитку всіх учасників світової політики та

міжнародних інститутів. Спільні основи створення і підтримання міжнародного та світового порядків – світовий ринок, міжнародні економічні обміни, нерівномірність технологічного розвитку, глобальна інформаційна система, спільні політичні структури та інтереси. Силове та нормативне регулювання міжнародного порядку. Інституційна основа міжнародного порядку (Р. Гілпін, Дж. Айкенберрі). Співробітництво як невід'ємний компонент світового порядку. Міжнародні режими. Глобальне лідерство і світовий порядок. Чинники дестабілізації світового порядку: тероризм, екологічні проблеми; інфекційні захворювання; порушення прав людини, неконтрольована міграція, поширення зброї масового знищення, неконвенційна поведінка великих держав. Особливості трансформації міжнародного і світового порядку на сучасному етапі.

Основні поняття: міжнародний порядок, світовий порядок, співробітництво, міжнародні режими, силове та нормативне регулювання.

Тема 13. Зовнішня політика держав як чинник формування міжнародних відносин та світової політики

Поняття зовнішньої політики як свідомого та цілеспрямованого впливу держави на міжнародне середовище. Теоретичні підходи до інтерпретації поняття «зовнішня політика» – біологічний, психологічний, структурно-функціональний. Зовнішньополітичні функції держав; їх типологія та ієрархія. Специфіка зовнішньої політики, взаємозв'язок зовнішньої та внутрішньої політики. Зовнішня політика як процес поєднання внутрішньої та міжнародної політики держави. Чинники взаємовпливу зовнішньої та внутрішньої політики. Засоби та інструменти зовнішньополітичної діяльності держав: політичні (дипломатія, членство в міжнародних організаціях і конференціях, переговори), воєнно-силові (війна, інтервенція, військовий шантаж погрози); економічні (економічна кооперація, інвестиції, кредитування, економічний тиск, санкції, ембарго); ідеологічно-інформаційні (пропаганда, інформаційна та культурна експансія, психологічні війни); гуманітарна та культурна політика. Співвідношення «жорсткої» та «м'якої» сили у зовнішній політиці держав. Зовнішня поведінка держави – системна діяльність на міжнародній арені, що базується на комплексі принципів, які стратегічно визначають засоби, напрями та пріоритети такої діяльності. Персоніфіковані («голізм», «тетчеризм» та ін.) і неперсоніфіковані моделі: кооперації, мирного співіснування, конфронтації, конфлікту.

Основні поняття: зовнішня політика, зовнішньополітичні функції, ресурси, засоби, інструменти зовнішньої політики, дипломатія, переговори, війна, інтервенція, пропаганда.

Тема 14. Формування зовнішньої політики держави: умови та чинники

Зовнішня політика як процес прийняття рішень. Поняття зовнішньополітичного рішення. Теоретичні підходи до вироблення зовнішньополітичного рішення: раціонального вибору, психологічний, інституційний, інтеракціоністський, системний. Г. Аллісон і три основні моделі прийняття зовнішньополітичних рішень, в межах яких вона інтерпретується як: 1) результат цілеспрямованої системної і раціональної діяльності суб'єкта (держави); 2) результат діяльності інститутів і застосування комплексу організаційних процедур і процесів; 3) зовнішня політика – результат політичного торгу груп еліт, уряду та лобістів. Взаємодоповнюваність моделей на практиці. Центри та етапи прийняття зовнішньополітичних рішень. Імплементація зовнішньополітичних рішень. Інституційний механізм реалізації зовнішньої політики.

Детермінанти формування зовнішньої політики держави. Національний інтерес як базова основа формування цілей і стратегії зовнішньополітичної діяльності держав. Поняття та структура національного інтересу. Функції національного інтересу. Чинники

формування (конструювання) національного інтересу. Обумовленість національних інтересів цінностями та ресурсами.

Об'єктивні чинники зовнішньої політики: геополітичне становище, природні ресурси, демографічна ситуація, клімат. Внутрішні та зовнішні, матеріальні та нематеріальні детермінанти зовнішньополітичної діяльності. Чотири групи внутрішніх чинників впливу: фізичні, структурні, культурні та людські. Серед них: принципи державного управління, політичний режим, рівень ВВП, консолідованість суспільства, національний характер політичні традиції, ідентичність. Зовнішні чинники зовнішньої політики держав: тип міжнародної системи, взаємозалежність, співвідношення сил, залученість в міжнародні інститути, місце держави в міжнародній ієрархії, міра її автономії, обмеження суверенітету, відносини з безпосередніми сусідами, транснаціональними акторами. Вплив на зовнішню політику та процес прийняття зовнішньополітичних рішень непевності, турбулентності, гібридності міжнародного середовища. Посилення значення емоційно-психологічних чинників – страху, незадоволення, несприйняття, помилкового сприйняття реальності та інформації. Типи зовнішньої політики.

Основні поняття: зовнішньополітичне рішення, прийняття зовнішньополітичних рішень, детермінанти формування зовнішньої поведінки держав, національний інтерес, цінності.

Тема 15. Сучасні світові політичні процеси та розвиток

Поняття світового політичного процесу як сукупна й різнопланова діяльність усіх акторів, спільнот та інститутів у міжнародній сфері в умовах посилення глобалізаційних процесів з метою забезпечення спільних інтересів та розвитку. Структура та рівні світового політичного процесу. Міжнародні та зовнішньополітичні процеси як складові елементи й рівні світового політичного процесу. Діяльність міжнародних організацій і транснаціональних акторів як чинник світового політичного процесу. Основні характеристики сучасного світового політичного процесу: складна сукупність і багатовимірність міждержавних (міжнародних), цивілізаційних, транснаціональних, регіональних, національних і локальних, процесів; багатоманітність соціально-політичних сил, засобів, форм і методів реалізації світової політики; висунення на перший план світової політики глобальних проблем (викликів) існуванню людської цивілізації; суперечність та діалектичність основних тенденцій сучасного світового процесу – консолідації (об'єднання) і дезінтеграції (розмежування), поєднання співробітництва та конфлікту, впорядкованості й стихійності, революційних та еволюційних технологій. Трансформаційність сучасних світових процесів. Проблема координування світових політичних процесів в умовах транзитивності світового порядку та невизначеності розвитку. Центри координації – держави-лідери, інститути глобального регулювання.

Основні поняття: світовий політичний процес, міжнародний процес, конфлікт, співробітництво, консолідація, дезінтеграція, стихійність, впорядкованість, транзитивність.

Тема 16. Міжнародні процеси

Розмаїття форм діяльності та взаємодій акторів в межах міжнародних процесів. Конфлікт і співробітництво як відображення стійких повторюваних моделей взаємодій між учасниками міжнародних відносин та елементами системи. Поняття міжнародного та міждержавного конфлікту як форми взаємодії між акторами міжнародних відносин. Особливості міжнародних конфліктів. Причини та передумови міжнародних конфліктів. Цивілізаційний підхід С. Гантінгтона, системний підхід К. Волтца до пояснення міжнародних конфліктів. Типи та прояви міжнародних конфліктів. Функції міжнародних

конфліктів. Особливості сучасних міжнародних конфліктів. Війна. Способи врегулювання міжнародних конфліктів. Роль сили в процесах регулювання міжнародних конфліктів.

Поняття та види міжнародного співробітництва як різновиду кооперативних взаємодій між суб'єктами міжнародних відносин. Ознаки та передумови міжнародного співробітництва. Форми міжнародного співробітництва. Міждержавні союзи як форма міжнародного співробітництва. Інтеграційні процеси в міжнародних відносинах. Теорії міжнародної інтеграції. Стадії інтеграційних процесів. Форми інтеграції. Наслідки інтеграційних процесів. Регіоналізм. Переговори як важливий елемент міжнародних процесів. Стадії та функції переговорів. Переговори в умовах конфлікту та співробітництва. Переговори як спосіб прийняття спільних міжнародних рішень. Основні підходи до ведення міжнародних переговорів.

Основні поняття: міжнародні процеси, конфлікт, співробітництво, інтеграція, переговори.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усього	у тому числі				
		л.	п./с.	лаб.	інд.	ср.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1						
Тема 1. *Міжнародні відносини як суспільне явище і об'єкт наукового дослідження.*	6	2	2	-	-	2
Тема 2. *Суб'єктність в міжнародних відносинах.*	9	2	4	-	-	3
Тема 3. *Сила як сутнісна характеристика міжнародних відносин.*	6	2	2	-	-	2
Тема 4. *Закономірності і тенденції у міжнародних відносинах.*	9	2	4			3
Змістовий модуль 2						
Тема 5. *Формування сучасних теоретичних підходів та парадигм дослідження міжнародних відносин.*	6	2	2	-	-	2
Тема 6. *Розвиток основних парадигм в дослідженні міжнародних відносин у другій половині XX ст.*	9	2	4	-	-	3
Тема 7. *Розвиток теорії міжнародних відносин в другій половині XX ст.*	6	2	2	-	-	2
Тема 8. *Постпозитивістський напрям в теорії міжнародних відносин.*	9	2	4	-	-	3
Тема 9. *Особливості формування та еволюції теорії міжнародних відносин*	6	2	2	-	-	2
Змістовий модуль 3.						
Тема 10. *Глобальна система міжнародних відносин.*	9	2	4	-	-	3
Тема 11. *Історичні типи міжнародних систем.*	6	2	2	-	-	2
Тема 12. *Міжнародний порядок.*	9	2	4	-	-	3
Тема 13. *Зовнішня політика держав як чинник формування міжнародних відносин та світової політики.*	6	2	2	-	-	2
Тема 14. *Зовнішня політика держави як процес прийняття рішень.*	9	2	4	-	-	3
Тема 15. *Сучасні світові політичні процеси та розвиток.*	6	2	2	-	-	2
Тема 16. *Міжнародні процеси.*	9	2	4	-	-	3
Разом – Змістових модулів 3	120	32	48	-	-	40

5. Теми семінарських занять

Змістовий модуль 1

Тема 1. Сутність та природа міжнародних відносин як суспільного явища (2 год)

1. Предмет міжнародних відносин. Співвідношення предметних полів політології та міжнародних відносин.
2. Сутність, природа та особливості міжнародних відносин як суспільного явища. Міжнародні відносини та міжнародна політика: співвідношення понять.
3. Сутність та особливості міжнародної політики.
4. Міжнародне середовище, його анархічність.
5. Зародження та автономізація наук про міжнародні відносини. Політичні виміри міжнародних відносин.
6. Рівні аналізу та методи дослідження міжнародних відносин**.**

Основні поняття: міжнародні відносини, міжнародна політика, світова політика, міжнародна анархія, рівні аналізу.

Тема 2. Учасники та суб'єкти міжнародних відносин: атрибути та типологія (Ч.1) (2 год.)

1. Поняття суб'єктності в міжнародних відносинах. Поняття «учасник» ,«актор», «суб'єкт», «агент» в міжнародних відносинах.
2. Атрибути суб'єктності в міжнародних відносинах: інтерес, ідентичність, вплив. Ресурси впливу.
3. Типологія суб'єктів міжнародних відносини.
4. Взаємозв'язок інтересів, мотивів і цілей в міжнародних відносинах і міжнародній політиці.

Тема 2. Плюралізм учасників міжнародних відносин як тенденція розвитку сучасного світу (Ч. 2) (2 год.)

1. Держава як первинний суб'єкт міжнародних відносин. Ознаки міжнародно-політичної суб'єктності національних держав.
2. Недержавні учасники міжнародних відносин та зростання їхнього впливу:
   2.1. міжнародні організації,
   2.2. ТНК інші колективні учасники міжнародних відносин;
   2.3. регіони й глобальні міста;
   2.4.індивід як суб'єкт та учасник міжнародних відносин

Основні поняття: учасник міжнародник відносин. суб'єкт міжнародних відносин, актор, агент, сторона, партнер, гравець, інтерес, ресурси впливу, первинні та вторинні суб'єкти міжнародних відносин.

Тема 3. Сила в міжнародних відносинах
(2 год.)

1. Нерівномірний розподіл ресурсів та силові відносини на міжнародній арені.
2. Сутність і природа сили в міжнародних відносинах.
3. Основні теоретичні підходи до розуміння сили.
4. Елементи сили. Сила та могутність.
5. «Жорстка», «м'яка» та «розумна» сила, їхня взаємодія на міжнародній арені. Баланс сили.
6. Функції сили в міжнародних відносинах.
7. Фактор воєнної сили в сучасних міжнародних відносинах.

Основні поняття: сила, вплив, могутність, потенціал, «жорстка» сила, «м'яка» сил, «розумна» сила, баланс сил.

Тема 4. Закономірності і тенденції у міжнародних відносинах (Ч. 1)
(2 год.)

1. Особливості формування та прояву закономірностей та тенденцій в міжнародних відносинах.
2. Універсальні закономірності розвитку та функціонування міжнародних відносин.
3. Сучасні тенденції в розвитку міжнародних відносинах.

Тема 4. Глобалізація як закономірність політичного розвитку світу (Ч.2.)
(2 год.)

1. Посилення взаємозалежності учасників міжнародних відносин в контексті глобалізаційних процесів.
2. Суть, джерела, передумови глобалізації.
3. Вплив глобалізації на міжнародну політику.
4. Трансформація сили в міжнародній політиці під впливом глобалізації.

Основні поняття: закономірність, тенденція, турбулентність, гібридизація та хаотизація, виклики, загрози.

Змістовий модуль 2.

Тема 5. Становлення сучасних парадигм в теорії міжнародних відносин
(2 год.)

1. Філософсько-теоретичні джерела сучасних теорій міжнародних відносин: від Античності до Нового часу.
2. Ідеалістська традиція в міжнародних відносинах: основні принципи. Класичний ідеалізм в теорії та практиці.
3. Реалістська традиція в дослідженнях міжнародних відносин. Основні постулати реалізму (Е. Карр, Г. Моргентау, А. Волферс, Р. Арон, Р. Нібур).
4. Взаємна критика та дебати між ідеалістами та реалістами. Ціннісний характер дебатів.
5. Нормативізм класичних теорій.

Основні поняття: політичний реалізм, політичний ідеалізм ,війна, мир, Ліга Націй, міжнародна анархія, дебати.

Тема 6. Еволюція реалістської парадигм в інтерпретації міжнародних відносин: неореалізм (Ч.1.)
(2 год.)

1. Неореалізм та його принципи. Етатизм – інтерпретативна основа реалізму.
2. Течії неореалізму та їхня характеристика.
3. Інтерпретація основних понять міжнародних відносин в неореалізмі
4. Пізнавальні обмеження структурного реалізму.
5. Порівняльний аналіз класичного реалізму та неореалізму.
6. Сучасний неореалізм про російсько-українську війну.

Тема 6. Еволюція політичного ідеалізму в інтерпретації міжнародних відносин: неолібералізм (Ч.2)
(2 год.)

1. Основні принципи неолібералізму. Транснаціоналізм – інтерпретативна основа реалізму.
2. Течії неолібералізму та їхня характеристика.
3. Інтерпретація основних понять науки про міжнародні відносини в контексті принципів неолібералізму.
4. Пізнавальні обмеження неолібералізму на сучасному етапі як чинник його розвитку.
5. Порівняльний аналіз класичного ідеалізму та неолібералізму.

Основні поняття: неореалізм, структурний реалізм, неокласичний реалізм, неолібералізм, транснаціоналізм, державоцентричність (етатизм).

Тема 7. Розвиток теорії міжнародних відносин в другій половині XX ст.
(2 год.)

1. Марксизм і неомарксизм в міжнародних відносинах: ідейно-теоретичні джерела та основні принципи.
2. Основні течії неомарксизму: світ-системний аналіз, теорія залежного розвитку.
3. Поняття світ-системи, її структури та динаміки розвитку в неомарксизмі. Світ-система як капіталістична система.
4. Неомарксизм про гегемонію.
5. Альтернативні інтерпретації виникнення та еволюції світ-системи (Дж. Абу-Лугод).
6. Перспективи сучасної світ-системи: чи можлива китайська гегемонія.
7. Англійська школа в міжнародних відносинах: теоретичні витоки та епістемологічні принципи.

Основні поняття: марксизм, неомарксизм, імперіалізм, світ-економіка, світ-імперія, світ-система, центр, периферія, напівperiферія, залежний розвиток, економічний детермінізм, міжнародне суспільство, англійська школа, міжнародна анархія.

Тема 8. Постпозитивістський виклик у дослідженні та інтерпретації міжнародних відносин (Ч. 1)
(2 год.)

1. Постпозитивізм і постмодернізм як чинники формування критичного напряму в теорії міжнародних відносин.
2. Вплив постструктуралізму на концептуалізацію міжнародних відносин.

3. Спільні риси та відмінності постпозитивістських підходів до вивчення міжнародних відносин.
4. Критична теорія в міжнародних відносинах.
5. Фемінізм як дослідницька програма міжнародних відносин.

Тема 8. Постпозитивістський виклик у дослідженні та інтерпретації міжнародних відносин (Ч. 2)
(2 год.)

1. Принципи конструктивістського аналізу міжнародних відносин: системність та інтерсуб'єктність.
2. Інтерпретація міжнародної системи у соціальному конструктивізмі.
3. Цінності та ідеї в міжнародних відносинах.
4. Ідентичність в міжнародних відносинах.
5. Незахідні теорії міжнародних відносин: постколоніалізм і його зв'язок з постпозитивістською методологією.

Основні поняття: постпозитивізм, постмодернізм, критична теорія, соціальний конструктивізм, фемінізм, постколоніалізм, ідеї, цінності, норми, ідентичності.

Тема 9. Порівняльний аналіз парадигм та теорій міжнародних відносин
(2 год.)

1. Особливості розвитку та еволюції сучасних парадигм та теорій міжнародних відносин; критерії їхнього порівняння.
2. «Великі дебати» в теорії міжнародних відносин та їхні наслідки (імітаційна гра).

Основні поняття: парадигма, міжпарадигмальність, методологічний плюралізм, «великі дебати».

Змістовий модуль 3.

Тема 10. Міжнародні системи (Ч. 1)
(2 год.)

1. Чинники формування системності міжнародних відносин. Поняття міжнародної системи та її особливості.
2. Специфіка становлення міжнародних систем.
3. Структура міжнародних систем та принципи її формування. Р. Арон і К. Волтц про структуру міжнародної системи. Полярність і полюсність міжнародних систем. Полюси сили. Гегемонія (лідерство).

Тема 10. Динамічні виміри функціонування міжнародних систем (Ч. 2)
(2 год.)

1. Становлення та збереження динамічної рівноваги міжнародних систем. Баланс сил – універсальний принцип збереження рівноваги систем.
2. М. Каплан про співвідношення полярності та стабільності міжнародних систем.
3. Типологія міжнародних систем: евристичні та історичні типи.

Основні поняття: міжнародна система, структура, гетерогенність, децентралізованість, автономія елементів, баланс сил, полярність, гегемонія (лідерство).

Тема 11. Історичні типи міжнародних систем
(2 год.)

1. Виникнення, функціонування та занепад Вестфальської, Віденської, Версальсько-Вашингтонської, Ялтинсько-Потсдамської міжнародних систем; їхні характеристики.
2. Трансформація міжнародної системи на сучасному етапі. Чинники формування нової структури міжнародних відноси у постбіполярному світі.
3. Україна в процесах становлення нової міжнародної системи.

Основні поняття: Вестфальська міжнародна система, Віденська система міжнародних відносин, Європейський концерт націй, Версальсько-Вашингтонська міжнародна система, Ялтинсько-Потсдамська міжнародна система, «Холодна» війна, принцип стримування, постбіполярність.

Тема 12. Міжнародний порядок (Ч. 1)
(2 год.)

1. Поняття та сутність міжнародного порядку. Міжнародний і світовий порядок.
2. Теорії міжнародного порядку.
3. Функції міжнародного порядку.
4. Фактори становлення і підтримання міжнародного порядку.
5. Виміри та типи міжнародного порядку.

Тема 12. Регулювання та принципи трансформації міжнародних порядків (Ч. 2)
(2 год.)

1. Принципи регулювання міжнародного порядку: силові та нормативні.
2. Гегемонія як чинник становлення й підтримання міжнародного порядку.
3. Інституційні аспекти функціонування міжнародного порядку: міжнародні норми, провила, режими, інститути.
4. Загрози дестабілізації міжнародного порядку. Неконвенційна ревізіоністська поведінка великих держав – найбільша загроза світовому порядку.
5. Особливості, чинники та принципи трансформації сучасного міжнародного порядку. Україна в контексті трансформації та становлення нового міжнародного порядку.

Основні поняття: міжнародний порядок, світовий порядок, співробітництво, міжнародні режими, силове та нормативне регулювання.

Тема 13. Зовнішня політика держави
(2 год.)

1. Поняття та сутність зовнішньої політики держави.
2. Теорії зовнішньої політики.
3. Особливості зовнішньої політики держави та її взаємозв’язок з внутрішньою політикою.
4. Функції зовнішньої політики держави.
5. Засоби та інструменти реалізації зовнішньої політики держави.
6. Моделі зовнішньої політики.

Основні поняття: зовнішня політика, зовнішньополітичні функції, ресурси, засоби, інструменти зовнішньої політики, дипломатія, переговори, війна, інтервенція, пропаганда.

Тема 14. Зовнішня політика держави як процес прийняття рішень (Ч.1)
(2 год.)

1. Поняття зовнішньополітичного рішення, його особливості.
2. Теоретичні підходи до вироблення зовнішньополітичного рішення та його моделі.
3. Етапи прийняття зовнішньополітичного рішення.
4. Центри та інститути прийняття, імплементації зовнішньополітичного рішення в Україні.

Тема 14. Детермінанти формування зовнішньої політики (Ч. 2)
(2 год.)

1. Умови та чинники. формування та вироблення зовнішньої політики. Національний інтерес як основа зовнішньої політики та зовнішньої стратегії держави.
2. Типологія детермінант зовнішньої політики.
3. Внутрішні детермінанти зовнішньої політики.
4. Зовнішні детермінанти закордонної політики.
5. Матеріальні та нематеріальні детермінанти зовнішньої політики.
6. Посилення впливу інформаційних та емоційно-ірраціональних чинників на вироблення зовнішньої політики.
7. Особливості вироблення зовнішньої політики в Україні.

Основні поняття: зовнішньополітичне рішення, прийняття зовнішньополітичних рішень, детермінанти формування зовнішньої поведінки держав, національний інтерес, цінності.

Тема 15. Сучасні світові політичні процеси
(2 год.)

1. Поняття світового політичного процесу, його елементи та рівні.
2. Співвідношення понять «світовий політичний процес» та» міжнародний процес».
3. Характеристики сучасного світового процесу, їхня детермінованість глобалізацією та її наслідками.
4. Центри координації та впливу на світові політичні процеси.

Основні поняття: світовий політичний процес, міжнародний процес, конфлікт, співробітництво, консолідація, дезінтеграція, стихійність, впорядкованість, транзитивність.

Тема 16. Міжнародні процеси: конфліктний вимір (Ч. 1)
(2 год.)

1. Міжнародні процеси та їхня структура.
2. Конфлікт як невід'ємний елемент міжнародних процесів.
3. Сутність міжнародного конфлікту та його прояви.
4. Теорії міжнародних конфліктів.
5. Принципи врегулювання та управління міжнародними конфліктами
6. Криза в міжнародних відносинах.

Тема 16. Співробітництво в міжнародних процесах (Ч. 2) (2 год.)

1. Співробітництво та інтеграція в міжнародних процесах.
2. Інтеграційні процеси в сучасному світі. Теорії інтеграції.
3. Співвідношення конфлікту та співробітництва і міжнародних процесах. Переговори.

Основні поняття: міжнародні процеси, конфлікт, співробітництво, інтеграція, переговори.

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені навчальною програмою.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. *Міжнародні відносини як суспільне явище і об'єкт наукового дослідження.* 1.1. Причини та передумови виокремлення та становлення науки про міжнародні відносини) 1.2.Особливості міжнародних відносин як різновиду суспільних відносин.	2
2	Тема 2. *Суб'єктність в міжнародних відносинах.* 1.1.Співвідношення понять «актор» і «суб'єкт міжнародних відносин») 1.2.Головні атрибути держави, що визначають її суб'єктність в міжнародних відносинах. 1.3.Визначте причини зростання кількості та різноманітності акторів та учасників міжнародних відносин.	3
3	Тема 3. *Сила як сутнісна характеристика міжнародних відносин.* 1.1.Технології та інформація як джерела сили та чинники її трансформації на міжнародній арені. 1.2. Американський вчений Дж.Галларотті стверджував, що могутність може бути для націй і благом, і тягарем. Проілюструйте це твердження конкретними прикладами або обґрунтуйте його хибність.	2
4	Тема 4. *Закономірності і тенденції у міжнародних відносинах.* 1.1.Вплив культурно-цивілізаційних детермінант розвитку міжнародних відносин на формування закономірностей та тенденцій в цій сфері. 1.2.Визначте нові стійкі тенденції в міжнародних відносинах на сучасному етапі). 1.3.Особливості прояву глобалізації як закономірності розвитку світу і міжнародних відносини, в основі якої посилення та інтенсифікація взаємозалежності держав і спільнот.	3
5	Тема 5. *Формування сучасних теоретичних підходів та парадигм дослідження міжнародних відносин.* 1.1. Розвиток ідей про право війни і досягнення миру в політичній думці Нового часу. 1.2. Поясніть, в яких принципах та рисах класичних теорій міжнародних відносин виявлявся нормативізм.	2
6	Тема 6. *Розвиток основних парадигм в дослідженні міжнародних відносин у другій половині XX ст.* *1.1.* Роль цінностей та ідей в неолібералізмі. *1.2.* Порівняльний аналіз класичного реалізму в міжнародних відносинах та його принципів на етапі неореалізму. *1.3.* Порівняльний аналіз теорій неореалізму та неолібералізму.	3
7	Тема 7. *Розвиток теорії міжнародних відносин в другій половині XX ст.* 1.1.Інтерпертація поняття «гегемонія» в неореалізмі та неомарксизмі. 1.2.Внесок Ф. Броделя у становлення і розвиток неомарксистського	2

	підходу в міжнародних відносинах)	
8	Тема 8. *Постпозитивістський напрям в теорії міжнародних відносин.* *1.*1.Спільні принципи постпозитивістських теорій міжнародних відносин. 1.2.Особливості дослідницької програми фемінізму в міжнародних відносинах. 1.3.Ідентичність в міжнародних відносинах.	3
9	Тема 9. *Особливості формування та еволюції теорії міжнародних відносин.* 1.1.Чи можлива одна теорія і інтерпретації міжнародних відносин?) 1.2.Визначити критерії порівняння парадигм і теорій міжнародних відносин.	2
10	Тема 10. *Глобальна система міжнародних відносин.* 1.1.Співвідношення статики та динаміки в міжнародних системах. 1.2.Чи однополярність суперечить природі міжнародних систем? 1.3.Визначіть, які моделей в типології міжнародних систем М. Каплана відповідають реально функціонуючим?	3
11	Тема 11. *Історичні типи міжнародних систем.* 1.1.Трансформація постбіполярної системи в контексті російсько-української війни. 1.2. Контури нової системи міжнародних відносин.	2
12	Тема 12. *Міжнародний порядок.* 1.1.Співвідношення понять «міжнародна система» та «міжнародний порядок» 1.2.Чи можуть не співпадати міжнародний і світовий порядок? 1.3.Гіпотетитчні моделі майбутнього світового порядку.	3
13	Тема 13. *Зовнішня політика держав як чинник формування міжнародних відносин та світової політики.* 1.1. Роль державного суверенітету в реалізації зовнішньої політики держави. 1.2. Які інструменти зовнішньої політики відповідають концепту „м'якої сили"?	2
14	Тема 14. *Зовнішня політика держави як процес прийняття рішень.* 1.1. Визначіть, які умови впливають на формування зовнішньої політики України на сучасному етапі. 1.2. Як на вироблення зовнішньої політики держави впливає глобалізація) 1.3. Інституційні основи вироблення зовнішньої політики в Україні.	3
15	Тема 15. *Сучасні світові політичні процеси та розвиток.* 1.1. Проілюструйте на реальних прикладах суперечливість протікання сучасних світових політичних процесів. 1.2. Україна в сучасних світових політичних процесах	2
16	Тема 16. *Міжнародні процеси* *1.1.*Інформація як чинник впливу та конструювання сучасних міжнародних процесів. 1.2.Причини домінування конфліктності у міжнародних процесах. 1.3.Вплив конфліктогенних процесів на трансформацію структури міжнародної системи. .	3
	Разом	40

8. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання не передбачені навчальною програмою.

9. Методи навчання

Навчальний процес здійснюється за традиційною технологією: лекції, практичні (семінарські) заняття, самостійна робота. Також передбачено колаборативне навчання (форми – групова робота і проекти, спільні розробки, створення навчальних спільнот), інтерактивність та дискусії на лекціях.

На лекційних заняттях використовуються головно: словесні методи (розповідь, бесіда, пояснення, лекція, діалог); наочні і практичні методи (ілюстрація, демонстрація, а також презентація); метод синтезу, аналізу, індукції, дедукції тощо. На семінарських заняттях використовуються: дискусія, проблемно-пошуковий, репродуктивний, інтерактивний методи тощо. У рамках самостійної роботи застосовуються емпірично-дослідницькі методи.

10. Методи контролю

Оцінка знань, умінь і практичних навиків студента з курсу «Міжнародні відносини» здійснюється за 100-бальною шкалою.

Бали нараховуються за наступним співвідношенням:

- практичні/самостійні тощо – 30% семестрової оцінки (максимальна кількість балів – 30);
- контрольні заміри (модулі) – 20% семестрової оцінки (максимальна кількість балів – 20);
- екзамен – 50% семестрової оцінки (максимальна кількість балів – 50).

Поточний контроль знань студентів проводять за трьома складовими:

- контроль систематичності та активності роботи студента впродовж семестру;
- контроль за виконанням модульних завдань/контрольних замірів;
- контроль за виконанням завдань самостійної роботи.

При контролі систематичності й активності роботи студентів оцінці підлягають:

- самостійна робота студентів;
- відвідування й активність на семінарських занять;
- рівень засвоєння знань програмного матеріалу.

Поточний контроль успішності здійснюється за п’ятибальною шкалою: "5" – відмінно", "4" – добре, "3" – задовільно, "2" – доповнення, "1" – коментарі (участь у дискусії). Реферат, доповідь – 5 балів; есе – 3 бали. Контроль знань за результатами вивчення змістовного модуля оцінюється в 20 балів. Форма підсумкового контролю – екзамен у комбінованій (усній і тестовій) формі в кінці семестру.

11. Розподіл балів, що присвоюється студентам

Максимальна кількість балів при оцінюванні знань студентів із дисципліни, котра завершується екзаменом, становить за поточну успішність 50 балів. На іспиті студент теж може отримати 50 балів.

Поточний контроль та самостійна робота																Сума	Екзамен
Змістовий модуль 1																50	50
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16		

1, 2 ... 16 – теми семінарських занять у рамках змістовного модуля.

При оформленні документів за екзаменаційну сесію використовується таблиця відповідності оцінювання знань студентів за різними системами.

Шкала оцінювання: вузу, національна та ECTS

Національна шкала	Рейтингова шкала	Шкала ECTS	Пояснення
5 (відмінно)	90-100	A	Відмінно
4 (добре)	81-89	B	Дуже добре
	71-80	C	Добре
3 (задовільно)	61-70	D	Задовільно
	51-60	E	Достатньо
2 (незадовільно)	25-50	FX	Незадовільно
	0-24	F	Незадовільно без права перездачі

12. Методичне забезпечення

1. Робоча програма навчальної дисципліни «Міжнародні відносини».
2. Силабус і схема курсу «Міжнародні відносини».
3. Методичні рекомендації для студентів з курсу «Міжнародні відносини» з планом проведення лекційних і семінарських занять та самостійної роботи з курсу, з методами контролю та правилами розподілу балів студентам, а також з питаннями до підсумкового екзамену.

13. Основна та додаткова література

Основна література:

1. Капітоненко М. Теорія міжнародних відносин. – Чернівці : Книги - XXI, 2019. – 271 с
2. Луцишин П.В., Луцишин Н.П. Теорія міжнародних відносин.- Луцьк, 2003.
3. Теорія міжнародних відносин [Текст] : підручник / М. З. Мальський, М. М. Мацях ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, Ф-т міжнар. відносин. - 4-те вид., перероб. і допов. – Л. : ЛНУ ім. Івана Франка ; К. : Знання, 2011. - 407 с.
4. Міжнародні відносини: Історія. Теорія. Економіка. Право : навч. посібник / М.З. Мальський, Ю.М.Мороз, О.С. Кучик та ін. ; за ред.. М. З. Мальського, Ю.М. Мороза. – К.: Знання, 2010.
5. Міжнародні системи і глобальний розвиток : підручник / Кер. авт. колективу О.А. Коппель; за ред. Л.В. Губерського, В.А. Манжоли. - К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2008. – 606 с.
6. Міжнародні відносини та світова політика : підручник / кер. авт. кол. В. Ю. Крушинський ; за ред. В. А. Манжоли. – К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2010. – 863 с.
7. Міжнародні відносини та світова політика : навчальний посібник / О. М. Кузь, Д. С. Коротков, Д. Ю. Михайличенко, О. В. Бровко ; за заг. ред. д-ра філос. наук, професора О. М. Кузя. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. – 201 с
8. Основи теорії міжнародних відносин: Навч. посібн. – Львів: Академія сухопутних військ, 2010. – 240 с.
9. Соснін О.В., Воронкова В.Г., Постол О.Є. Сучасні міжнародні системи та глобальний розвиток (соціально-політичні, соціально-економічні, соціально-антропологічні виміри): Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2015. – 556 с.
10. Угрин Л.Я. Світова політика // Теорія політики: підручник / [В. М. Денисенко, В. С. Бліхар, М. П. Требін, Л. Я. Угрин та ін.]. – Львів : Ліга-Прес, 2015. – С. 607–667.
11. Handbook of International Relations; ed. by W. Carlsnaes, T. Risse, B.A. Simmons. – Thousand Oaks : SAGE Publications, 2002.
12. Heywood Andrew. Global Politics. – New York: Palgrave Macmillan, 2011.

Джерела:

1. Арон Р. Мир і війна між націями. - К. Юніверс, 2000.
2. Бжезінський Зб. Велика шахівниця / Збіґнєв Бжезінський ; пер. Олена Фешовець. – Харків : Фабула, 2018 – 288с
3. Гегель Г. Основи філософії права, або природне право і держа-вознавство / Г. Гегель; пер. з нім. – Київ : Юніверс, 2000. – 329 с.
4. Гоббс Т. Левіафан. – К.: Дух і літера, 2000. – 606 с.
5. Джервіс Роберт. Сприйняття в міжнародній політиці: адекватність та неадекватність ; пер. з англ. М. Ю. Григорьєва, С. І. Фатія. – Х.: Каравела, 2003. – 463 с. – Режим доступу: http://194.106.216.224:8080/books/7319
6. Кіссинджер Генрі. Дипломатія ; пер. з англ. М. Гоцацюка, В. Горбатька. – К. : Вид. група КМ-БУКС, 2020. – 864 с.
7. Кіссінджер Г. Світовий порядок. Роздуми про характер націй в історичному контексті / пер. з англ. Н. Коваль. Київ: Наш Формат, 2017. 319 с.

8. Мак'явеллі, Нікколо.Флорентійські хроніки; Державець; пер. з італ. А. Перепаді. – Харків: Фоліо, 2007. – 511 с.
9. After Hegemony: Cooperation and Discord in the World Political Economy ; by Robert O. Keohane. – Princeton: Princeton University Press, 1984. – 290 p.
10. Buzan Barry. An Introduction to the English School of International Relations . –Polity Press, 2014. – 242 p.
11. Buzan B. Security: A New Framework for Analysis/ B. Buzan, O. Wæver. J. de Wilde. – Boulder and London: Lynne Rienner Publishers, 1998. – 239 p.
12. Moravcsik A. Taking Preferences Seriously: A Liberal Theory of International Politics// International Organization. –- 1997. – № 51 (4). – P. 513–553.
13. Niebuhr Reinhold. Moral Man and Immoral Society: A Study in Ethics and Politics / Reinhold Niebuhr. – New York: Charles Scribner's Sons, 1960.
14. Nye Joseph S. Soft Power: The Means to Success in World Politics. – New York: Public Affairs, 2004.– 208 p.
15. Politics Among Nations. The Struggle for Power and Peace. By Hans J. Morgenthau. New York: Alfred A. Knopf. 1948. 489 p.
16. Rosenau James N. The governance of fragmegration: Neither a world republic nor a global interstate system // Paper presented at the world congress of the International Political Science Association, Quebec City, QC, Canada, 1–5 August. – Access mode: https://www.second-sites.com/moonhoabinh/lunar_material/GovernanceOfFragmegration.pdf
17. Waltz Kenneth N. Structural Realism after the Cold War // International Security. 2000. – Vol. 25. – No. 1. – P. 5–41
18. Wendt A. Constructing International Politics// International Security. – 1995. –Vol. 20. – No. 1 (Summer). – P. 71-81.
19. Wæver O. Securitization and desecuritization / O. Wæver // On Security; ed. by Ronnie Lipschutz. – New York: Columbia Univ. Press, 1995.– P. 46–86.

Додаткова література:

1. Асиметрія міжнародних відносин ; під ред. Г.М. Перепелиці, О.М. Субтельного. – К. : Стилос, 2005.
2. Герасіна Л. М. Наративи міжнародної конфліктності – глобальна турбулентність або деструкції світової системи? // Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. – Серія: Політологія. – 2020. - № 2(45). – С. 8–24.
3. Денисенко І. Д. Міжнародні відносини у сучасному соціально-політичному дискурсі: до визначення стратегії дослідження / І. Д. Денисенко // Сучасне суспільство. – 2020. – Вип. 2. – С. 38-48. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/cuc_2020_2_6.
4. Дмитрієв А. Вестфальський мир 1648 року і сучасне міжнародне право.– К., 2001.
5. Донеллі Джек. Права людини у міжнародній політиці; пер. з англ.– Львів: Кальварія, 2004.
6. Капітоненко М.Г. Міжнародні конфлікти: навч. посібник. – К.: Либідь, 2009.
7. Капітоненко М.Г. Силовий фактор у міжнародних відносинах// Вісник Київського національного університету імені Т. Шевченка : Сер. Міжнародні відносини. –2006. – Вип. 33-34. – С.13-18.
8. Коппель О., Пархомчук О. Виникнення системності в міжнародних відносинах // Вісник Львівського університету. – Серія: філософсько-політологічні студії. - 2017. – Вип. 15. – С. 184-191. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlu_fps_2017_15_28
9. Коппель О. А. Пархомчук О. С. Альтернативні моделі міжнародного порядку // Вісник Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут". Політологія. Соціологія. Право. – 2017. – № 1-2. – С. 54-58. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKPI_soc_2017_1-2_10.

10. Корсунський С. Зовнішня політика в епоху трансформацій. – К.: Vivat, 2020.
11. Мере Жерар. Принцип суверенітету. Історія та основи новітньої влади. – Львів, 2003.
12. Міжнародні відносини та зовнішня політика України : підручник / [Ю. В. Пунда, І. П. Козинець, В. С. Клименко та ін.]. – К. : НУОУ ім. Івана Черняховського, 2020. – 328 с.
13. Мироненко, В. Доктрина стримування» у термінологічному апараті ракетно-ядерних програм провідних країн // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. – Серія 22. Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін. – 2022. – № 22(31). – С. 53–59. DOI https://doi.org/10.31392/pnspd.v22i31.1239
14. Парахонський Б. О., Яворська Г. М. Онтологія війни і миру: безпека, стратегія, смисл : монографія / Борис Олександрович Парахонський, Галина Михайлівна Яворська. – Київ : НІСД, 2019. –560 с.
15. Плохій С. Ядерне безумство. Історія Карибської кризи ; пер. з англ. Романа Клочка. – Харків : Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2022. – 368 с.
16. Поліщук О. О. Міжнародні відносини в контексті сучасної гібридної війни / О. О. Поліщук // Медіафорум: аналітика, прогнози, інформаційний менеджмент. - 2018. - Т. 6. - С. 136-146. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mfapim_2018_6_11.
17. Сергєєв В. С. Теорія прийняття рішень у міжнародних відносинах: сутність та процес становлення // Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Філософія. Соціологія. Політологія. – 2016. – № 5. – С. 4-10. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdufsp_2016_5_3.
18. Технології сучасних міжнародних відносин: колективна монографія / І.В. Іщенко, О.Ю.Висоцький, В.О.Пермінов та ін.; за заг. ред. професора І.В. Іщенка. – Дніпро: ТОВ «Акцент ПП», 2021. – 292 с.
19. Толстов С. Система міжнародних відносин: внутрішні зв’язки та регулюючі механізми // Антологія творчих досягнень. — К.: ІСЕМВ НАН України, 2004. – Вип. 1. – С. 263-289. – Режим доступу: http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/19882
20. Толстов С.В. Структурні та політичні ознаки багатополярності // Американська історія та політика: науковий журнал.2016. – № 2. – С. 230-238. – Режим доступу: https://elibrary.ivinas.gov.ua/3295/
21. Угрин Л. Інтервенції в сучасних міжнародних відносинах: теоретичні аспекти дослідження / Л. Угрин, У. Демків // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць. – Вип. 114: у 2-х частинах. – Ч. ІІ. – К : Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут міжнародних відносин, 2013. – С. 28–38.
22. Угрин Л Я. Людина в системі міжнародних політичних відносин / Л.Я Угрин // Людина в сучасному світі. В трьох книгах. Книга 3.: Антропний принцип концептуалізації політики у науковому дискурсі: колективна монографія / В. М. Денисенко, Л. Я. Угрин, О. Ю. Дащаківська [та ін.] ; за заг. ред. д-ра філос. наук, проф. В. П. Мельника. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2012. – С. 665–680.
23. Угрин Л. Я. Міжнародні системи: проблеми стабільності / Л. Я Угрин // Політична наука в Україні: стан і перспективи: мат. Всеукраїнської наук. конф. (Львів, 10–11 травня 2007 року) / Укл. Поліщук М., Скочиляс Л., Угрин Л. – Львів, ЦПД, 2008. – С. 251–257.
24. Угрин Л.Я. Теоретичний аналіз державної ідентичності/ Л.Я. Угрин // «Гілея : науковий вісник»: збірник наукових праць. – К., 2016. – Вип. 113. – С. 365–369
25. Федорова Г. Роль дипломатії під час воєнного стану. Науково-теоретичний альманах Грані. –2022. – № 25(5), 10-17. – DOI https://doi.org/10.15421/172253
26. Фесенко М. В. Світ-система і її суб'єкти в глобальних політичних трансформаціях // Міжнародні відносини. Серія Політичні науки. – 2017. – № 15. – Режим доступу: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/3123
27. Хаас Р. Розхитаний світ. Зовнішня політика Америки і криза старого ладу. – Київ : Основи, 2019. – 376 с.

28. Хижняк І. А. Нова історія міжнародних відносин у системному форматі (1648–1918): підруч. для студ. вищ. навч. закл. – К. : ДП “Вид. дім “Персонал”, 2009. – 224 с. // Режим доступу : http://maup.com.ua/assets/files/lib/book/p10_15.pdf
29. Циганкова Т.М., Гордєєва Т.Ф. Міжнародні організації. - К., 2001.
30. Шергін С.О. Парадигмальна еволюція в політології міжнародних відносин // Освіта регіону. – 2012. – № 1. – С. 132-146.
31. Шергін С.О. Парадигмальний вимір глобалізації міжнародних відносин // Дослідження світової політики // Збірник наукових праць. Вип. 2. – К.: ІСЕМВ НАНУ, 2013. – С. 3-13.
32. Ялі М. Занепад «Вестфалії», або еволюція інституту нації держави під впливом глобалізації / М. Ялі // Політика і час. – 2007. – № 6.
33. Chernoff Fred. Theory and Metatheory in International Relations. Concepts and Contending Accounts. – New York: Palgrave Macmillan, 2007.
34. Ikenberry John G. The end of liberal international order? // International Affairs. – 2018. – Vol. 94. – Issue 1. – P. 7–23. – Access mode: https://academic.oup.com/ia/article/94/1/7/4762691
35. International. Relations Theory; ed. by Stephen McGlinchey, Rosie Walters & Christian Scheinpflug. – Access mode: https://uwe-repository.worktribe.com/preview/877505/International%20Relations%20Theory%20-%20E-IR.pdf
36. Kaczmarska Katarzyna. International Society // https://oxfordre.com/internationalstudies/display/10.1093/acrefore/9780190846626.001.0001/acrefore-9780190846626-e-98
37. Lechner Silviya. Anarchy in International Relations // Oxford Research Encyclopedia of International Studies. Publisher: Oxford University Press, 2017. – Access mode: https://oxfordre.com/internationalstudies/display/10.1093/acrefore/9780190846626.001.0001/acrefore-9780190846626-e-79?rskey=Ipnrei&result=9
38. Linklater Andrew. Men and Citizens in the Theory of International Relations. – London: Macmillan Press, 1981. – 232 pp.
39. Non-Western International relation theory. Perspectives on and beyond Asia / B. Buzan,A. Acharya. – Routledge, 2010. – 253 p.
40. Nye J. The Paradox of American Power: Why the World’s Only Superpower Can’t Go it Alone. – Oxford: University Press, 2002. Access mode http://lisd.princeton.edu/events/talks/Nye_Lecture.pdf
41. Singer David J. The Level-of-Analysis Problem in International Relations // World Politics. 1961. – Vol. 14. – No. 1. – P. 77-92. – Access mode https://is.muni.cz/el/fss/podzim2018/IRE107/um/01_Singer_1961_-_Levels_of_analysis.pdf
42. Theories of International Relations/ edited by Scott Burchill, Richard Devetak, Andrew Linklater, Matthew Paterson, Christian Reus-Smit, and Jacqui True. Third edition. – New York: Palgrave, 2005.
43. Waltz K. Man, the State, and War: A Theoretical Analysis. – Columbia University Press, 2001. – 263p.

Інтернет-джерела:

1. Лекція Сергія Тарана «Світова політика очима республіканців та демократів» // https://www.youtube.com/watch?v=mKUb-l-GC08&feature=youtu.be
2. Лекція Дмитра Шеренговського «Англійська Школа міжнародної політики» // https://www.youtube.com/watch?v=kqZSvfShikM&t=3269s
3. Веб-сайт журналу Foreign Affairs // https://www.foreignaffairs.com/
4. Веб-сайт E-International Relations // https://www.e-ir.info/
5. Веб-сайт Вісника Львівського університету «Філософсько-політологічні студії» // http://fps-visnyk.lnu.lviv.ua/uk/
6. Professor John Mearsheimer. Structural Realism – International Relations // https://www.youtube.com/watch?v=RXllDh6rD18

7. Professor Andrew Moravscik. International Relations – Liberal Theory // https://www.youtube.com/watch?v=7D5FNrqT5dM
8. Professor Ole Wæver. Securitisation theory – International Relations // https://www.youtube.com/watch?v=wQ07tWOzE_c
9. Professor Kimberley Hutchings. International Relations – Feminism and International Relations// https://www.youtube.com/watch?v=ajAWGztPUiU
10. Professor Iver B. Neumann. Governmentality – International Relations // https://www.youtube.com/watch?v=UBpI7PxwjzU&t=197s
11. Professor Kathryn Sikkink. Networks – International Relations // https://www.youtube.com/watch?v=nzIAIPl_vhk
12. An Interview with Kenneth Waltz // https://www.youtube.com/watch?v=9T-Bh254RJI

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної роботи

_____

«29» 08 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Міжнародні відносини»

Форма навчання	Курс	Семестр	Заг. обсяг (год.)	Всього аудит. (год.)	У тому числі (год.):			Самостійна робота (год.)	Контрольні (модульні) роботи (шт.)	Розрахунково-графічні роботи	Курсові проекти (роботи)	Залік (сем.)	Екзамен (сем.)
					Лекції	Лабораторні	Практичні/ семінарські						
Денна	3	6	120	80	32	0	48	40	1	0	0	0	6

Робоча програма складена на основі ОПП «ПОЛІТОЛОГІЯ» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 052 «Політологія» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Робоча програма складена Утрин Лесею Ярославівною, кандидатом політичних наук, доцентом, доцентом кафедри теорії та історії політичної науки
(вчена ступінь, вчене звання, ім'я та ініціали автора (ів) програми)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри теорії та історії політичної науки філософського факультету (Протокол №12 від 28. 06. 2022 року)

Завідувач кафедри теорії та історії політичної науки

_____ (доц. Шипунов Г.В.)

«28» червня 2022 року

Схвалено Вченою радою філософського факультету.
Протокол №271/7 від 26. 08. 2022 року

Голова Вченої ради _____ (доц. Рижак Л. В.)

«26» серпня 2022 року